

Жолларыбыз кышха хазырмыдыла?

Ахыры. Алып 1-чи беттеди.

Сезюно ахырында ол КьМР-ни Правительствоу буюруугу бля регион автомобиль жолу 8 лотха юлешиниркилерин, ала жуукъ заманда торга берилкилерин билдиргенди. Андан сора, подярд организацияла бля юч жылга келишимде этилди. Алай амал жол организацияла жууалы болуукъ зоналары шарт тохтадырырга, Транспорт, сызья эм жол мюлк министерствого ала подярдикле келишимде салынган борларны кылай топтурганларына контролью кючлендирге онг берликти.

Парламентни башчысы Чеченланы Анаур, Минтранс ишин итигендерин чертип, аны подярдиклеге кредитор борчу болганын бля кыялганын билдире койгенди. Аслан Дышекос 2002 жылда окуна жайышдырылган кредитор борчу ибаюу топуналай теленип бошоганын ийнардыганды.

Жыйылуда КьМР-де МВД-ны УГИБДД-сыны надзор бөлүмюно таматгасы Аслан Арамисов да сөлөшкөндү. Республиканы орамларнда бля жолларында халны июсөндө айтат, ол арт беш жылда кышда 1580 жол-транспорт авария болганын, алада 366 адам өлгөнүн, 1818-си ачыгызын билдиргенди. Быйлыны 9 айны июсөндө айтканда уа, республиканын жеринде 577 жол-транспорт авария эсепте

алынганды. Алада 148 адам өлгөндү эмда 712 адам ачыгызын. Авариялары иги кесегини 203-сононо - сыталары жолларына жайыштырыла бля байламды.

Аварияларын болдурмауга жол инфраструктураны болуму уллу магнанын тутады. Ол а автомобильлерини саны бир заманда да болмаганына боюп барган бусугатагы заманын ишлемдер арталында келишимди.

Жола, орамла кыруала туруп, автотранспорт саны былай улугуа кетер деп кишини эсинде жоукъ эди. Халкыны саны 800 миңден аспам болган республикада 237 миң адамга барды. Алай бля 4-5 адамга бир автотранспорт жетеди. Алай болууда жолада жоржуке кыатышханланы араларында нызимлык болуп деп ышанарча туююлдо, -дегенди Аслан Арамисов.

Ол билдиргенди, УГИБДД-ны кыулукучулары орамла бля жолга тал бля болуулары ючюн, жууалы организацияла кыо арты-кыш кезиуге кылай хазырланганларын тинтгенде, аланы аспамсында не отес, не юзөм, не хориде болмаганын ачыклаганын Керекли техника да жетишпейди.

2011-2012 жылда кыо арты-кыш кезиуге кыай болуму, бусугата да КьМР-ни жеринде жолагы ремонт этуу бошогмаганын, белгиле салуу иш тамамланмаганын, тийишли организацияла кыш кезиуге тынгы хазырланмаганын

эсге алсак, жолада аварияла азайрыкларына ышанарча туююлдо, -дегенди Аслан Арамисов.

Парламентни Председелини орунбасары Натби Бозиев жолада тыйгычла асырык деп салына болуулары деп, тынгы сызылгын билдиргенди.

Биздеча, көп тыйгыч бир жерде да жокуду. Бир-бир орамлада уа ала хар 200 метрден салындыла. Алайны си бир шахарда да көрлук туююлдо. Анга жангыдан кыаран, жола да бля орамлада машиналары терк барууларына чек салынуу бир башха амалларын табарга керекди, - деп чертгенди Натби Бозиев.

Анга жууап бере, Аслан Арамисов жолада тыйгычла аспамы сында школаны, сайы салданы тийрелеринде тохтадырылган мардалага кыре эмда Росавто-де, УГИБДД бля келишүүюде салынадыла деп аныглатканды.

Эркинликсиз тыйгычла салууга бизни башчыларыбыз эс бурдыла. Жуукъ заманда ол кемчилик тюзетиллик сунама, - деп ышандырганды доклады.

Сюзөлгөн темага кыре, билдириле бля дагыча Нальчик эм Прохладный шахарланы жер-жерин администрацияларын башчыларыны орунбасарлары Мокьваланы Сергей бля Владимир Пунажи, «Элбрус-Транс» ООО-ну директору, Парламентни депутаты Темужуланы Абдул-Хакми да сөлөшкөндү.

Битеу айылган залпадан жыйсап этип, депутатла эм кыонокъ

ла республиканы эм жер-жерли самоуправлениеяны оючулары жолланы эм транспорт инфраструктураны кыо арты-кыш кезиуге хазырлау жаны бля бир кыуам мадалра эттеди, алай хал алык кыыйнай кыалды деп, алай оюмга келгенди. Автомобиль жоллары талландыруу, транспортну жангыртуу акырын баргынын, водителерин бля жалуу жорюгеннин ишазары алаша даражада болганын, автомобильни саны өсгөнүн, жолагы уа кшошумгаанын белгилегенди.

Анга кыре, «төгөрөк столга» кыатышханла тийишли эсгертиле этгенди. Ол санда КьМР-ни Транспорт, сызья эм жол мюлк министерствосуна жер-жерли органла бля бирге контролрланы бля светофорланы алышындыруу, аланы чырмаусуз ишлеуерин ачытуу жаны бля ишин итигендириге, жол мюлкке кыо арты-кыш кезиуге жолагы керек болган хар зат да хазыр болуп туруча этерге кереклиси эсгертилгенди.

Нальчкин администрациясы уа УГИБДД бля бирге шахарда транспорт жаладан бир жаны бля барырга эркин болган жолланы бля орамланы схемазы жарашдырырга, алагы тийишли белгиле бля светофорла салындыруу жалчытырга тийишлиди, дегенди.

КьМР-ни Парламентини пресс-службасы.

Германияны маданияты - Кыабарты - Малкьарда

Ахыры. Алып 1-чи беттеди.

«Байрамда бизни адамла теш кырылган бусугата не бля жашаганын, анда кылай адет - төрле сакланганларыны июсөндө аланы кеслеринде эшитир амалыбыз барды. Фестиваль кыуу маданиятын айнытуу мурат бля чекленей, экономика проблемалыга да эс бурдурды. Келген кыоноксы уа өз журтларына кыайтса, Россияны югууу айбатыгыны, бийик Элбрусуну, аны этгенде уа семир аруулукыга, тапкыра аруулукуну саклау июсөндө халпараркыдыла. Биз да алагы маданиятыбызны энчилигин толу ачыкларга кюшерге керекбиз. Алай болса, халкыла, бир оюмга келип, дунни башында аруулукуну саклау оюм болуукыга», - дегенди Заира Барасюева.

Ол сөзю тюзлогон КьМКьУ-ну ректору Бараси Карамурзов да чертгенди: - Президент программаны психониктерине тийишкери ючюн арзылганны билдире, мероприятие бек магыналы болганын анта да бир жер айткым. Фестивальны халкылары бирик-дирге кыаруу барды. Бизни университет да бийик билим берген классикалык окуу койе саналганы себепли культура бля баймалы проблемалагы эни эс бурбады, студентлерибиз, коллектив да маданиятын айнытууга кшошумчулук этерге кюшербиз. Былай уллу проектте кыошугулан бизге бек сыйлыды.

Музейге келген Залина Шадова бля Алим Пашт - Хан да, Яна Гунтхаймерге чыгармачылыгы ючюн уллу сызас этип, көп аруу сөз айткандыла. Художникка сөлөшүр кыре жеткенде, ол, көрмочю кыураганлыга, жыйылганга да ыразылгын билдире, Кавказны айбаты жеринде

сөйр, бай тарыхлы, культура энчиликлери болган халкыла жашаганыларына туююнгерине кыууланганын чертип, келгеннин сураттарына кыаргарга чакырганды.

Фестиваль барган ийкыда КьМКьУ-да Германия бля байламлыкыла жорютууге жорланган иш-практика конференция, Германияны июсөндө фотоаппарат бля алынган суратланы көрмочю, Алим Пашт - Ханны графикадан мастер-класслары, художник Манфред Моллахуттны лекциялары эм көп торлю экскурсия, концерт да кыуруллыкды. Бир сөз бля айтканда, биз бу байрам юнледе искусствоу адамларын, маданиятланы бирлешдирген чексе кыуруу өз жорюгибиз бля анылар онгубуз болуукду,

ЖАНГОРАЗЛАНЫ Нажабат. Суратны автор алганды.

МЕДИЦИНА

Жангы ара ачыллыкды

Ноябрь айда республиканы клиника болумуну мурдорунда сочетанная травма, башыча айтканда уа, адамны чарында бир жолга бир ненча жеринде болган жаралага кыарган, ара ачыллыкы белгиленгенди. Аны ачарга хазырлыкка багыны уа сауулук саклау эм курорту министр Ирма Шетова бля КьМР-ни борлу халда медицина страхованысыны территориялы фондуу директору Асланбек Каноков бергенди.

Ара болышчаны хирургия корпусунда болуукду. Мекямы бу жеринде ноябрь айны агынына реконструкция этил бошаллыкды. Сатылган алынган медицина техника арада бек кылай операциялы, ол санда суюк жылге да, этерге онг берликти. Асланбек Каноков республиканы болышчада медицина болушукыга кыаргылган ырыксы кесини магнанысы кыыйматан көргөзторюгөн белгилегенди эм бу сауулук саклау учуредженинга дайыма да болушук этиле турса туюду, - дегенди.

Ирма Шетова уа, клиника республикага бюгонюкде болушуканы бек баш медицина учуредженисына, уллу эс бурулганын чертгенди. Мында саусулуга болушук беринуу итигенди.

ден сора да, ырыксы базаны да кочкел барлыкыла. Министр айтканга кыре, республиканы ышангылы атамлардан бири - аны жол-транспорт аварияны кезиунде медицина болушукуну федеральны программасына киргенди.

Федеральны субсидияла 130 миллион сомгга жетеркиди. Аланы бир кесги Катастрофа медицина бля тенг жол-транспорт авариялада ачыганылагы этилик болушукуну аурулугун кечти алап.

жолларында жарашдырылгандыла. Программаны чеклерин айтканга кыре, республиканы сочетанная травма араны өлкелеге жалган вентиляция этген эксперт классы аппарат бля, бирси, шендогولو профилли оборудование бля да жалчытырга белгиленди. Нек дегенде бу ара Катастрофа медицина бля тенг жол-транспорт авариялада ачыганылагы этилик болушукуну аурулугун кечти алап.

Модернизация бля бирге

врачланы квалификацияларын өсдоруу да барады. Республиканы болышчаны специалистери жылы алландан бери федеральны профили аралда билим беруу циклеге кыатышып турдыла. Сөз ючюн, ала Болгогар шахарда сочетанная травма арада бийик технология операцияла бардырылган кезиунде бир ненча керек болгандыла.

МОКЬВАЛАНЫ Зухура.

Жандаурулук

Пациентлеге - жорек жылыу бля

Улайган адамланы юноне аталган ийкыны чеклеринде Урушун эм урунуу ветерандарыны, Саууланган кочлени бля право саклауган орамланы республиканы советини председатели Мухамед Шихабахов сауулук саклау эм курортула министр Ирма Шетова, урунуу эм социальный айнытуу министр Тубейланы Альберт бля бирге республиканы Геронтология арада болгандыла.

Сөзю жылыны ичинде Ветеранланы совети ара бля кыаты байламлык жорютеди. Мында жый сайын беш жюзден аспам улайган адам сауулукларын итигендиригенди. Ол заманын ичинде аландан бири да не

врачадан, не медресадалан тарыкмаганды, -деди Шихабахов.

Быйыл багыу учуреджениланы финансла системасын турондоруу бля баймалы Геронтология ара Социальный айнытуу министр Мухамед Шихабахов алагы кыуурылгын билдиргенди. Ветеранланы советини атындан арады врачы Руслан Хаджимухому юнү 25-жыллык юбилейине аталган майдап бля сауулаганды. РФ-ни Ветеран советини

сыйлы грамотасына Геронтология араны тамала медресасы Тамара Чернышкяла тийишли болганды. Республиканы Советини атындан а врач-невролог Залина Кертиева, врач-терапевт Зумакьуланы Светлана, медреса Ксаналаны Салима бля Людмила Перера сауулангандыла.

«Коллегаларыны июсөндө аллай магыналы сөлөзи эшиткен манга бек хычуруду. Пашинелерге мангалы жорюкыла, жорек жылыу бля кыураган ол, айчыла, багыу процесси бек даражалы кесегини, деп чертгенди Ирма Шетова.

Бизни корр.

Хакьсыз ярмарка

Озган шабат кюн Нальчкин култура эм солу паркыны тепсеу залында Улайганланы халкыла аралы юноне аталган жандаурулук акция бардырылганды. Аны Урунуу эм социальный айнытуу министрствосуну Нальчик шахарда аспам социальный жумушларын жалчытуу ара кыураганды.

Кыыйн болууга туюнелеге жорек болушук этер мурат бля бу арада ишлегенне таматарлары Зеур Батуранову башчылыгында Нальчкин кийимле саткан туюкленерине, рынокларына барып, аланы жандаурулук акцияларына кшошугууга чакыргандыла. Сатуу этгеннин араларында алагы угай деген чыкмаганды. Алай бля миңден артык торлю кийим жыйылганды. Аланы араларында жаны кыасы кезиунде да кыерча чуруксыла, көнчкеле, костюмла, келекле, жыйрыксыла,

китатла окуна да бар эдиле. Ала барысы да хакьсыз юлешингенди. Бу отурулу ишин тамамлаганыла, кийимлени тепсеу залга жайышдырып, ары келгенге кеслерине жарарыкларын кыыйнлай табарча агырыккыла тапкырадыла эм тизгенди. Аны бля да кылайы, улайган адамлагы керекли заттарын женип табарга болушкандыла. Алай бля ол юнон жангы кийимлени армаркысына келгенде, ала уа бек көп аны бля келкилп кыаллык туююду. Улайганланы халкыла аралы юноне аталып бардырылган ийлик бошалгандан сора да, социальный араланы асеплеринде болган инвалдиге, кыолайсыздыга деп башы ишле кыуруллыккыла, ол санда концертте да көргозтуклюккөдө.

ЖОИАЛАНЫ Маризат. СУРАДА: Ирмаркага келгенге сыйган затларын алырга онг тапхандыла.

Төлеуле жалаңда тамамланган жумушла ючюн этилдерге керекдиге

Ахыры. Алып 1-чи беттеди.

Газга республиканы борчу беш миллиарда жете келеди. ЖКХ-ны жангыртууну чеклеринде бизни регионга бир миллиард 614 миллион берилгенди. Ол ачарга авариянын юйледе жашаганла жангылага көчорюледиле, талай юйге толу ремонт этилди. Суу, канализация ызыла, лифты алышындырылдыла, котельная ишленди, деп билдиргенди ол.

Парламентни Курулуш, жашау журт-коммунальный мюлк эм отлукь-энергетика комплексы жаны бля ючүктөни башчысы Валерий Гриневич да социальный, экономика жаны бля да айныра право базаны жарашдырырга кереклисин черткенди. Ол айтканча, Парламент посланияны жашура бардырыча комплексли халда иштейди. Болуму тинтип, оюнула, законла чыгарычы жыйылмауа бардырганды.

Руслан Мазюев.

Тариф системалга турленуле кийириге да белгиленди. Алай бш төлеулене фатар алган жерни өлчөмүнө керек угай, анда жашаган адамланы санына кыре төлөтүргө деп предложение этгенбиз. Кырал Кума ол башламчылыгыбызны дыбыл көрүр деп ышанмайма. Нек дегенде бу жаны бля органла да тынч жолу сайлайдыла.

Борис Балагов.

алай юйде жашаганын саны турлене эсе да, жерин өлчөмө алгыннылай кыалды, дегенди Валерий Владиславович. Нальчкин жер-жерли администрациясыны жашуу журт молноно реформирювенне этуу жаны бля бөлүмюно башчысы орунбасары Фатимат Нартокова уа адамла төлеулене бермегенери ючюн управл-

ющий компанияла ала бля келишимлери бузганыларын айтканды. Бюгонюкде алай юйде башчы, ишле эсдогеле жеткенде уа дагында бир бузукчулык ачылады - келпени управлюющий компания бля келишимлери жокуду. Алай эсе уа, суд апланы компанияга ала төлөргө борчул этпайды.

ЖКХ бля баймалы жыйылула даунасыз болмадыла. Мында бир бирге келишиме көп оюм айтылган эди. Алай бу жол -төгөрөк столга кыатышханланы аспамсы управлюющий компанияланы ишлерине ыразы болмаганыларын билдиргенди. Ала адамладан ахачны жалаңда кертте этиген иште жорюга кереклисин черткенди. Ахырында уа битеу этилген предложениелагы кыре тийишли органлагга рекомендацияла хазырларга белгиленгенди.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

ШКОЛ ЖАШАУ

Ана тилни сюерге юйретемдиге

Жанатайлары Аслижан бла Жангоразланы Фатима сабийлени ана тилге юйретдиле, аны ариулуугу эм жашырынлыгы бла шагърай этдиле. Была шахарны 23-чу номери школунда малъкар тилден бла литературалдан окутадыла. Алъаракылда аланы дерслеринде болобыз.

Жангоразланы Фатима дерс береди.

Окуучула тургъан отууга жетгенде, къобуз, жыр таууш эшитилди. Сабийле жыр айта тура эдиле. Мени соруу къарганымы эслей: «Сёзю ариу, шатык айтырғаа жыр себеллик этеди»,- деди Аслижан. Жырдан сора устаз окуучуларына: «Энди уа жёрлеригизе олтургууга, дедтерлеригизни ачыгъыз, къолуугуға къвалам алыгъыз да, сёзле къалай къурагъанларыны юслеринден жазайыкъ»,- деди. Андан сора дерс башланады. Устаз сабийле бир бөлөк сөз айтады. Окуучула аланы тамырларын табып, жалъаула къошул, тюрлендиредиле, магъанасын аныглатадыла.

Дерс бошлардан алғаа устаз сабийлеге оон да берди.

Жанатайлары Аслижан сабийлени жырлагъады.

Ала бирден: «Чуу, чуу, ала, эки чычкан суу ала»,- деп санадыла.

Аслижан алғаа оюнунда аныглатды, юй иш да берди. Дерсде айтылган эседе къалыр ююн, юй иш керекди.

Алай ол асыры къыйын болуп, башхадан болушукъ излерча болмасын. Къыйын болуп, биреу эти бергенден анга хайыр жокъду»,- деп къошады ол.

Улуу сынауу болгъан Аслижандан кеп затха юйрне шендогю тёлёно келечиси, жаш специалист, Фатима билимин, аныгълауу аймай, дерслерин тынгылы

бардырырғаа юрешеди. Ол сөзден сабийле билимли боладыла. Устазла соруула берип бошагъанлай, жууап этерге терк хазыр болгъанлары анга шагъатды. Былай специалистле окулуктан къаарда, тилин тамбласына къоркучу жокъду.

ОСМАНЛАНЫ Хайса.

Брифинг

Тутулгъанлары право эркинликлери сакъланады

Аманлыкъ иш этгенине ишекликде тутулгъанла эмда административ бузукълукла ююн терсленгенле этгенле болжаллы халда тургъан энци учрежденилада адамны праволары сакълангандыла, деп айтылгъанды КЪМР-ни МВД-сында болгъан брифингден.

Министерствону жамауат къоркъуусулукъну жалчытуу жаны бла управленийсыны энци учреждениларында конвированыны эм къалауурулукъну бөлёмёноу таматасы Руслан Буранов билдиргенча, республикада 5 изолатор эмда административ бузукълукъ этгенле тургъан энци приёмник бардыла. Быйлыны тогъуз айнда следствие изолаторға 13,5 минг адам келтирилгенди, административ бузукълукъ этген 2,4 минг адам да приёмникке жетдилергенди.

Бююнкюкде изолаторда тургъанлары халларын халкъла аралы стандартлагъа жетдируу жаны бла уллу иш тамаланды. Халкъла аралы излемлеге эмда федеральны законлагъа тиийшиликде бир адамгъа 4 квадрат метр жер жетерге тиийшиди, ол марда сакъланады. «Кеп болмай биз Прохладныйе районла аралы изолатор ишлетгенбиз. Дагында Нальчикде тапанларыну ишле бардырылгъандыла»,- дегенди полициячы.

Октябрьде уа КЪМР-де Адамны эркинликлери жаны бла уполномоченныи, республиканы Башчысына Граждан обществону институтларын

айнытуу эм адамны праволары жаны бла комиссияны, МВД-да жамауат-къараучу комиссияны, прокуратураны, полицияда жамауат советни келечилери Ич ишле министрствону энци учреждениларында болум бла шагъарайренгендиле.

Ала тутулгъанла бла тобиешип, ушакъ этгендиле. Андан сора да, аланы праволары къалай сакъланганыларыны юсюнден соруу да бардырылгъанды. Буранов билдиргенча, комиссияны келечилери тинтиуледен сора МВД-ны системасында энци учреждениларыны ишлерин игиге санагъандыла.

Акъылбалыкъ болмагъан бузукълукла болжаллы халда тургъан арагъа уа быйлыны тогъуз айнда 55 жаш адам келтирилгенди. Ала тюрло-тюрло аманлыкълар этгенлерине ишекликде тутулгъандыла, асламысы административ бузукълукъла ююн. Аны юсюнден адамны таматасын кулунгун топтургъан Анзор Батыров билдиргенди.

Ол айтханча, учрежденигъа келтирилгенле асламы - 36 адам - республикада шагъараналдыла. Алай башха субъектлерден, ол уйгъа тыш тамаланды. Халкъла аралы излемлеге эмда федеральны законлагъа бардыла, ол санда Узбекстандан, Къазахстандан, Азербайжандан, Вьетнамдан да. Аланы жыл санлары 11 жылдан башлап 18-жылгъа жетедиле.

Акъылбалыкъ болмагъан бузукълукла болжаллы халда тургъан арагъа Прохладныйе шахарда орналыды, ол кеси да 1935 жылда ачылгъан эди. Бююнкюкде адам 35 адамгъа жер барды, терти юйретимучу, эки инспектор, 5 дежурный эм граждан къулукълары да ишлейдиле.

Брифингге КЪМР-ни Башчысына Граждан обществону институтларын адмамны праволары жаны бла комиссияны башчысы Белпайланы Суфиян да кыатышханды.

Белпайланы Суфиян Элбрус районда СИЗО болмагъанын асгертип, къысса заманын ичинде аны ишлетирге керелисин да белгилегенди. «Бузукълукъ этгенине ишеклиги болгъанлары башха районлагъа элитрге тошеди, ол а тапсызды»,- дегенди ол. Анга жууап бере, Буранов учрежденианы келир жыл ишлетип башлагъа белгиленгенни айтханды.

КЪМР-ни МВД-да жамауат-къараучу комиссияны башчысы Эндрейяланы Магъазали а комиссияны келечилери колониялада, изолаторлада халыны иги билгенлерин чертегенди. Ол кеси да кеп жыл миллияда ишленгенди, ишле министрли орунбасары да болгъанды. «Системада халны тенгешдирирге онгум барды»,- дегенди ол.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Гастрольла

Хакасыяланы «Читген» драма эм этника музыка театры 26-чы октябрде Куудийяны Къайсын атлы малъкар къырал драма театрда Р. Акутагаваны «В чаше» деген новелласына кёре «Сюд» деген оюнларын кёргозгенди. Бу спектакль бла коллектив, Башкъор-тостанда, Барнаулда, Татарстанда, Молдовада болуп, кёп тюрлю сауга алганды. Ол да бошдан тойлюдо. Сёзсю, мында театр битеу профессионализм, башха миллетни чыгармасын кесине келишдирип, бизни хар бирибизни да жорегибизге жетерча оюн салганды.

Р. Акутагаваны бу чыгармасы къараучугъа эрттен белгилли. Анга кёре айтылыкълану кинорежиссёр А. Курасава, «Расемон» деген фильмин салып, андан сора ол битеу дунягъа белгилли болганды. Хакасыяланы да анга къайтханлары бошдан тойлюдо, къараучугъа айтыр затлары барды.

кертлиги дагъыда бир кере ачыкъланды. Аны кёргозте, режиссёр А. Асочаков, актёрла да оуну жигитлерин хар тюрлю жанларындан да баямлайдыла, аланы аял къоймайдыла, бек эриши къылыкъларын да туура этдиле. Жаш тиширууну «Хахайны (Н. Карачакова) ариулуугу хазна къойсун къайсы ару

Къарам сахнагъа тюрелип къалгъанча эди

Режиссёр А. Асочаков оюнун алай сала билгенди, ол къараучуну бир такъыйкъгъа да чыкъардырмады. Оун баргъан къаарда бир театры мухаметлараны согуп тургъан макъамлары, анга керекли халны берип, жигитлини ич дуняларын ачыкълап турады. Мында фонограмма угъай, чынтты устала эшитдирген халкъ чыгармала оюнун энци кесегидиле. Техника бузулуп къалып неда музыканы терс бере тургъанларын да билебиз. «Читгенде» аллай чырмау болуукъ тойлюдо. Ол жанына жууапты О. Чебодаев усталыгъы бла айырмалды. Аны чыпчыкланы чуоюлденгерин, обрюно улгъанын къатлагъаны да хунерин байыкъландырадыла.

Сахнаны жарашдырылгъаны да хакасыяланы жашау турмушларын кёргозтеди (худ. Г. Карамашев). Сюд баргъан жерде ортада судьяны бла аны болушукълучусуну тахлары, эки жанында байракъ малталы белгиле, сол жанында мойшоуде уа жукъа агъачдан ишленген чалдыш - тюрме. Оунда агъачда өлген эр кишини къолунда жоюлгъан анын тохташдырадыла. Отуучу, шаман, къалауур, къарт къатын - был хар бири да, кези - кези ортагъа чыгып, өлгенни юсюнден айтадыла. Сора ол ишде ишекли болгъан аны ой бийчесине эм белгилли аманлыкъларга жетеди кези.

Была да, иш къалай болгъанын айтыла, алай битеу коллукчю оюн чыкмайды. Алай бла шаман өлгенни жанын бу дунягъа кылартады да, ол аны сюйегни къоюп кетип, сора кеси кесин ёлтюргени билдиреди.

Алай бла сахнада «ненча адам - анча оюм» деген сёзю

кишини, къараучуну да сансыз. Ол болады насыпсыз өлгенни жашауу замансыз юзген да. Актриса алайыгъын уста ойланады, бир тюрлю омакъсымай, алай өхте, кесин кертти багъасын билген тиширууча журюютю. Тиширууча хыйнында да артка судьяны.

Аты белгилли аманлыкълары Хара Паар (В. Топов) кертини айтса да, сёзюне хазна ийна-ныкъы тойлюдоле. Халкъ аны жолан да аман жанындан тамчыды да. Аны себелли ол къамичини сынар керекли да къалайды. Алай эсине келген аман ишден бир заманда артка турмазлыгъын, аны ююн неге да хазыр болгъанын актёр толу ачыкълагъанды.

Өлгени шаман артка къайтаргъанда, биз мухта, шаш ауазларын эр кишини (В. Канзычаков)

кёребиз. Аны хар сёзюне тынгылап, солуу эшитилгенчады. Актёрланы усталыкълары, труппаны да кертти кючю бу оунда толу ачыкъланганды. Сёзю ююн, «Аколда» суратланы асыры созуп, жыгъа керекис уллу эс бурлугъан эсе, «Содде» хар сёз ёнчелеп айтыла, алай аны кючю уллуду. Андан шаш эди залда, къараучу бир затны ычкандырып къоюма дегенча, кёзон алмагъанды антырладан.

Режиссёр да бусагъата театрда болгъан жангы изла бла барыгъа излемеди. Бююн жаланда ма бу жарашады, ол анаркыды чыгарманы актёр магъанасын деген бек аз кертми хайырланады. Ахырында терен магъаналы, бийж художестволукъ спектакль болады.

Оунда аз сёлери болуп,

массовкагъа кытышхан актёрла да бара тургъан ишден кёлери алмайдыла, мен ролуюм ойнап къуулгъанча неда мени сахнаны артында ким кёреди, дегенча оюмланы къагарларына да къоймайдыла. Сагъатдан артыкны сахнадан кетмей, сюдге къатышып, анга бизни бла бирге сейриге къалып, къарап турадыла. Сёзюс, ала да тиийшиликде махтау сёлеге.

«Читгенде» бирлики, шукълукъну, туткан ишлерине къайгыртгъанларын ары дери да эслеген эдим. «Сюд» театры ариу, фахмулу бетин кёргозтуду. Жаланда залда къараучуну азлыгы мухта эдиргенди.

САРАККУЛАНЫ Асият.

Суратланы автор алгъанды.

Болушукъ

Жарашылуукъну кючлерге - магъаналы проект

2013 жылны октябрь айындан башлап Ислам маданиятха, илмугъа эм билим берюуге болушукъ этиу фонд Халкъла аралы ислам миссияны болушукъу бла «СЭС-СБОИ» аты проектти жашауда бардырып тебериди.

Аны баш мураты Север Кавказда башха-башха миллетлени бла динлени келечилерини араларында ахшы байламлыкъланы къуруу. Проектти жарашдырғанла, андан тышында да, кесперине талай борч салгъандыла: исламны юсюнден халкъны билимин ёлдоруу, россеийи мусулманлары патриот сезимлерин кючлукъ, экстремист идеологиягъа болсунмауыга юйретуу эм жаш телёноу социальны тирилгини бла жууаплыгъын ёздоруу. Ол Къабарты-Малкъарда, Къарачай-Черкесде, Север Осетия-Аланияда, Ингушетида, Чеченде, Дагъыстанда болушукъду. Анга жамауат эмда дин организациланы келечилери, журналисте, блогерле, усталазла кыатышырыкъыла.

Проект юк кезиден къураларды: юйретуу эм эсеплеу семинарла, регион проектлени консуллары, ача болушукъга тиийши болгъан проектлени келечилери. Юйретуу семинарла отузунчу ноябрден тертючю декабрьге дерти Птигорск шахарда ётеридиле. Анга кыатышыр ююн, missionislam49@mail.ru сайтха неда 8 (499) 255-31-00 факс бла заявка берге керекди. Анда туруу, аш-азыкъ бла жалчытууу бла байламлы къорчанын организаторла кеси боюнлары аладыла. Жол, телефон дегенча затла ююн а адамла кеслерни телеридиле. Проект юсюнден толу информацияны 8 (499) 255-21-47, 8 (499) 255-75-08, 8-919-997-68-67 номерле бла сёлешип алырға болушукъду.

БАШЛАМЧЫЛЫКЪ

Депутатла жашау этерча бир ахча тёлерге айтадыла

Къырал Думаны къарамна иш хакъны бек аз ёлчёмин жашау этиуге къоратылыкъланы бек аз ёлчёмине дерти кёбейтирге керекди деген сёзюнопрокерт берилгенди. Башхача айтыкъ, аны шендогю 5205 сомдан 7263 сомгъа дерти кёбейтирге деген предложение берилгенди (битеу Россеийи алып айтханда ишяллыкъл адамланы жашау этерге къоратылгъан ачаларыны ёлчёмлери алай биришердиле).

Документни авторлары айтханга кёре, Россеийе иш хакъны бек аз ёлчёми шендогю 5205 сомдан башлап 7263 сомгъа дерти жетеди. Ол «бек азды, жашау этиуну жаланда 76 проценти чакълды», дейдиле документни авторлары. Документни аныгъатлама запискасында айтылгъанга кёре, къырал социальны программаны жарашдыргъанда эм жашауда бардыргъанда да шендогю излемлени жалчытмайды. Иш хакъны оунден бири чакълыгъа кёбейтирге деген башламчылыкъл швейцариялы организациланыкъыды. Жыл санлары жетген хар адамны ай сайын тошгорен файдагъа 2800 евродан аз болмагъа керекди, адамла аллай биришер файда тошоралмай эселе, алгала ол чекте жетер чакълы биришер ача берилриге

кереки, дейдиле ала. Ахчаны бир кесегин социальны страхованияны системасы жалчытырға борлууду. Аны юсюнден ферендуну келе тургъан жылда бардырылгъанды. Коло тургъан заманда Россея да ол жол бла бараллыкълмыды? «Градент Альфаны» аудитор-консалтинг къаууму аналитика бөлёмюну оюнучусу Виталий Цветковну айтханча кёре, жашау этиуге къоратылыкъл ырыксыны, депутатла айтханларча, 31 процентте дерти жетдирсек, аны жашау этиуню бек аз

ёлчёмини тенгешине жетдирир ююн бюджетлени битеу къатпарындан къошакъ халда ай сайын 3 миллиард сом чакълы бир ахча алырға керек болушукъду. Ол а, алыкъ, къолдан келмелик затды. Кёбейтилген тазирлени эсге аспакъ окуна, ала да жашау этиуге къоратылыкъл ырыксыны бек аз ёлчёми бла «байламдыла».

Россеийе иш хакъны бек аз ёлчёмни къалай тюрлене барганыны графити, минг сомла бла.

«Российска газета».

Конкурс

Жерлешибиз эм игиге саналганды

Чегем районун Шалухка элинде жашаган К.М.Кыя-да «Искусство эм СМИ» факультетин тамата преподаватели Ратмир Браев Москвада «Россейни чыгармачылыгынын ыйыгы» деген конкурсуна катышканды. Ратмир кеси кыюу болуу жарашдырган агычан...

ТЕХНОЛОГИЯЛА

Урванда электронный журналга кечгендиле

Урван району битеу билим берүү үчүрүденилери, ол санда башланган школла бла сабий садала, электронный журналга кечгендиле. Аны юсунден бизге Урван району жер-жерли администрациясынын пресс-службасынын таматысы билдиргенди. Виртуальный система бла хайырланганга аллай журналны игиге санайдыла эмда ишени жегилеттегини энчи чертедиле. Инновация системаны синдириу эки этапка барганды. Биринчиде - программаны сынау халда Нарткыралыны шолорына нийргендиле. Устазы окутуула эм ата-ана бла консультация ушакла бардыргандыла, электронный журналны кылай кыргалганын анылаткандыла.

Энди ата-анала расписаныны торленттегини эм школ жашаууна белгил иштерин көрпүт туралыкандыла. Жаңы амалны хайыра бла сабий кылай белгил алгыны эм кой ишге не зат берилген билнирки. Андан сора да, ата-анала смс-сообщенияла бла неда электронный писмола бла билдириуле алыргыла болуучудула.

Улпайган адамла

Жюзжыллык Ханифаны насыбы

Бу айда Терк районда жашаган Ханифа Бжинева жюз жыллыгын белгиледи. Ол улпу жашуу кыдырганды. Ююрюно башчысы Фида Бжинева бла ююр кырганыны тишируу бир, ар кишини уа юч эдиле сабийлери. Бирге жашаганын бирденга алагыла төрт жаш бла бир кызы турганды. Алай бла Бжинева бла бирге тогузу сабий өсдоргендиле. Бусугатта Ханифага жюз жын болды, 56 туудуугу барды, аладан да алтуулан тууганды. Ол алыкка да акылын, иш келпюлогон да тас элмегенди. Жылны жылы кезиуонде, хауада олтуруп, уакык жумушчука бла булжурга бек сооди.

«Кендиз тоиде билим сагыт жукпалайды ансы, кюн узуну бош турмайды. Бу ар юч жылда кирмедди багчага ансы, анга да кеси кырап турганды, мени ары жибермедди, -дейди жаш келинлеринден бири Залина. Ханифаны кыюу усталыгын бек жаратадыла. Бусугатта да ол ыр-гыла бла эрттеги кыюулаганды, диванлага салыуу жастыкчыкка лага тыла эдиле. Аланы алыгыла саклап турганды да бардыла.

«Документке көрө, Бжинева 1892 жылда тууганды. Алай 19-чу өмюрде сабийлени жазып турганын тизме болмаганы себепли, ол эки өмюрю арасында тууганды дегер эркинбиз», - дейди Терк районун администрациясынын социалдык жаны бла жууулы кыулуучу Мухадн Керевов. Замира КУНТОВА. Терк району администрациясынын пресс-службасы.

Футбол

Эрттеден бери сакылаган хорлам

Футболу миллет лигасыны 21 турунда Нальчыкын «Спартак» Санкт-Петербургку «Динамо» бла тобоштенди. Бу жол футболчуларыбыз стадионга келген кырауучулары майданда көргөзгөн оюнулары бла кыууандыргандыла. Петербургулары кыраууакы шкирлене юч топ кийргендиле. Эсен 3:0 бла Пресс-конференция

«Спартакны» баш тренери Тимур ШИПШЕВ жашланы бу тобошуде хорлам болдурганлары ючюн ырызлыгын бошалганды. Биринчи топну Игорь Коронов онжетини минутта урганды. Аны эзындан Алим Шааев биринчи тайм бошлыгы эки минут кыалгандыла зепени көбөйттеди. Футболчула солуп кыаткандан сора, он минут озганнан Карлос Руа ючюнчи голду урды.

«Бир-бирле алай сунадыла, мен алы майданга иймей эсем, терс эгеме деп, ол алай тоюлду. Жунерилери, усталыклары бар эсе, бири да бир жанында кыаллык тоюлду, оинасылы, жетишим болдурсуна ансы», - деп чертегиле ол. Матча бу футболчула ойнагандыла. «Спартак» Нальчыкы: Степанов, Гарбуз, Алава, Рогович, Засев, Шааев (Гошково, 78), Коронов (Выйраго, 82), Чеботару (Алин, 85), Руа, Сирадзе (Аверьянов, 65), Медведев.

«Динамо»: Самхалов, Васильев, Суков, Идов, Сушкин, Матрахов, Гегоров, Гиголова, Кулеша, Есин (Маматок, 45), Маташ. Сары карточкалары Азавов бла Гиголова алгандыла. Турда башка командаланы эсеплери: Лун-Энергия - Химик Да 2:0, Торпедо М - СКА-Энергия 1:0, Алания - Нефтехимик 2:1, Балтика - Уфа 1:1, Салют Бел Шиник 4:0, Ротор - Газовик Ор 1:1, Арсенал Т-Енисей 1:2, Мордовия - Сибирь 2:0. Келир матчы «Спартак» 3-чу ноябрде Владикавказда «Алания» бла бардырыкыды.

Жамауат бла байлампык

Тилектеге эс буруп тынзыларкыдыла

Россейни МВД-сыны Нальчыкде Управленисында Жамауат совете адамланы тилеклери, жарысулары караганын приемный барды. Аны баш борчу иш ишлени органдарыны оючуларында болганын хайырданыла, жамауатын бла право нызамны саклауучу органдары араларында байлампык, бир бирини анылауу болуруна себептик этюду.

Жамауат советни членлери 2013 жылда октябрь-ноябрь айлада тилеклери бла келгенлени бу кюнде эм сагыатала приемга алгыларыны графиги.

Table with 4 columns: Кюно, Сагыаты, Жамауат советни членлери, Эсгеруу. Rows list dates and names of committee members.

МВД

Полицияны могазга кере кийиндиргендиле

Полициячыла, жаңгы кийилерин кийип, орамда терк-терк чыга башаганы ушаклыгы обмундориванын. Россейни ич ишлени министри энди топунунай кылабыл көргенди. «Российская газета» МВД-ни кыулуучулары жюрюкторюк форманы, белгилени, эмблемалары, көкорекде тагыылган визиткалары эм сатуулары испердинде министр Владимир Колокольцевини буйругу басмаланганды эди. Анда уа погонлада жудуучулары араларында узактык кылай бир болурга, фуражаны жеткереги кылай болурга тыишигиди да көргөзюлгөндү буйругуна приложенинда. Анда форманы киймини хар кыулуучу категория кылай болууда жюрюкторюк ода айтылады.

12 регионда - юг республикалада Кыйыр Северде да сынагандыла. Форма бла байламы тестирууларда са 861 адам кылашканды. Жаңгы форма жаланды тап болуп кыламай, ариу да, шеңдогюло да, модаль окуна болганды. Аны сынауу ахыргы кезиуонде кийилени белгиле дизайнер Игорь Чапурин, «Мосфильм» киноконцерни костюмла жаны бла дизайнерлери - специалисттери да кылашкандыла. Ала, бир торлоу хакь излемде, консультация бергендиле.

Жаңгы форманы багысы 4600 сомга көбөйттени. Энди комплекти багысы 35 миң сомду. Алай бюджетден кыошак кыоранча керек болуучу тоюлдоле - полициячыла жаңгы кийилени алгынында эски болгандан сора, кие барлыкдыла. Жаңгы форманы алгынында баш айрымалыгы былайды: кыара-боз кийилени кыара-көк форманы алышкандыгы. Жаңгы форманы сынында желин эм сунуу өтдюрмөгөн костюм, кюз артында кийилген костюм эм джемпер да бардыла. Дагында полицияны офицерлери беркю бирденна жаш тургандыла.

бейбөлканы хайырлангыра онг чыккыганды. Кийимни көп тасты, сөз ючюн, кыач, тибен жак, кытык, жонил эм лайкор кыюулаганы кыумчандан тигилкиди - үтү-жүгү болмай туруп ючюн. Жай гардеробу загллары хауаны иги жибереген кыумчаладан этилликдиле. Суулык худулы районда кийилери керекки кысы костюмла да барды. Аланы ичлери керти териден жарашдырылды. Ол кийимле 40-радуусуку суууктукцандан да иги кыоруундыла.

Модельны алык кийиллери хар сомга териден энчи жарашдырылды. Спецзауага, ГПС-ни эм ДПС-ни кыулуучуларына да анык кийиле энчи материалдан тигилдиле. Сөзсюз, полицияны жаңгы форма бла бир ичкучюк жалччактан кыайны иш, улукзакыа созулуп процессиди. Былайда дагында эски обмундориваныны жюрюктюно болжолында да эс бурюлады. Сөз ючюн, кыулуучу юч жаш жюрюкюлук форманы алган эсе, жаңгы форманы, ол болжал бошалгандан сора алыкды.

«Российская газета».

БОКС

Чемпионатха хазырланадыла

Астраханьда «Профсоюзланы» физкультурла жамауат обществосу бардырып боксдан чемпионат болганды. Ол эришилуде Кыбарты-Малкырдан экеулен биринчи жер алганды. Саулай да турнирде сермшореге Россейни хар регионундан да 90 спортчү келген эди.

75 килограмм ауурлукта Тимур Керевову киши кыталмаганды. Артём Набитов да 91 килограмм ауурлукта Тимур Керевову киши кыталмаганды. Артём Набитов да 91 килограмм ауурлукта Тимур Керевову киши кыталмаганды. Артём Набитов да 91 килограмм ауурлукта Тимур Керевову киши кыталмаганды.

КАРАТЕ

Россейни биринчилигине сайлангандыла

Көп болмай Усте-Джугута шахарда каратеден СКФО-ну биринчилиги бардырылганды. Анга 10-17-жыллык жаш спортчула кыташкандыла. Кыбарты-Малкыры келечилери андан ахшы жетишимле бла кыаткандыла.

Кыаты сермшелден сора кеси жаш санда эм ауурлук категорияларында биринчи жерлеге Эльбрус районун спортчулары Астемир Будаов, Беслан Мизов, Регина Шомахова эм Сотталяны Мира чыккыгандыла. Ислам Шомахов, Гехкиланы Кууанч, Таркан Баргунов, Амир Абулькин, Темиржан Симжов, Тенгиз Калдын, Милена Макуашева экинчиде болганды. «Доммакысы» форманы бла кыаткандыла, Адам Макуашев, Кантемир Дауров, Адиль Татроков, Малкыраланы Алим, Алян Шомохов эм Алина Будаова кыаткандыла.

Бу спортчулары асламы Россейни биринчилигине кыташырыкыдыла. Бек гитчеле кючлерин Кызын шахарда сынарыкыдыла. Каделте бла ююорла уа Волжскге атланчырыкыдыла. Жаш каратечиле тренерле Евгений Могилюеве, Руслан Мустам Махмушевде, Владимир Шомахова, Рустам Камаровада эм Аслан Губашевде жаруу этдиле.

Кыаты сермшелден сора кеси жаш санда эм ауурлук категорияларында биринчи жерлеге Эльбрус районун спортчулары Астемир Будаов, Беслан Мизов, Регина Шомахова эм Сотталяны Мира чыккыгандыла. Ислам Шомахов, Гехкиланы Кууанч, Таркан Баргунов, Амир Абулькин, Темиржан Симжов, Тенгиз Калдын, Милена Макуашева экинчиде болганды. «Доммакысы» форманы бла кыаткандыла, Адам Макуашев, Кантемир Дауров, Адиль Татроков, Малкыраланы Алим, Алян Шомохов эм Алина Будаова кыаткандыла.

Бу спортчулары асламы Россейни биринчилигине кыташырыкыдыла. Бек гитчеле кючлерин Кызын шахарда сынарыкыдыла. Каделте бла ююорла уа Волжскге атланчырыкыдыла. Жаш каратечиле тренерле Евгений Могилюеве, Руслан Мустам Махмушевде, Владимир Шомахова, Рустам Камаровада эм Аслан Губашевде жаруу этдиле.

Кыаты сермшелден сора кеси жаш санда эм ауурлук категорияларында биринчи жерлеге Эльбрус районун спортчулары Астемир Будаов, Беслан Мизов, Регина Шомахова эм Сотталяны Мира чыккыгандыла. Ислам Шомахов, Гехкиланы Кууанч, Таркан Баргунов, Амир Абулькин, Темиржан Симжов, Тенгиз Калдын, Милена Макуашева экинчиде болганды. «Доммакысы» форманы бла кыаткандыла, Адам Макуашев, Кантемир Дауров, Адиль Татроков, Малкыраланы Алим, Алян Шомохов эм Алина Будаова кыаткандыла.

Кыаты сермшелден сора кеси жаш санда эм ауурлук категорияларында биринчи жерлеге Эльбрус районун спортчулары Астемир Будаов, Беслан Мизов, Регина Шомахова эм Сотталяны Мира чыккыгандыла. Ислам Шомахов, Гехкиланы Кууанч, Таркан Баргунов, Амир Абулькин, Темиржан Симжов, Тенгиз Калдын, Милена Макуашева экинчиде болганды. «Доммакысы» форманы бла кыаткандыла, Адам Макуашев, Кантемир Дауров, Адиль Татроков, Малкыраланы Алим, Алян Шомохов эм Алина Будаова кыаткандыла.

Баш редакторуу орунбасары КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан

Table with 2 columns: РЕДАКЦИОНАЛА, ТЕЛЕФОНЛА. Lists contact information for the newspaper's editorial and phone numbers.

Table with 2 columns: РЕДАКЦИОНАЛА, ТЕЛЕФОНЛА. Lists contact information for the newspaper's editorial and phone numbers.

Table with 2 columns: РЕДАКЦИОНАЛА, ТЕЛЕФОНЛА. Lists contact information for the newspaper's editorial and phone numbers.

Table with 2 columns: РЕДАКЦИОНАЛА, ТЕЛЕФОНЛА. Lists contact information for the newspaper's editorial and phone numbers.